

Crkva Svetog Jovana Glavoseka

Krupac

Između sela Izvor i Krupac nalazi se crkva Sv. Jovana Glavoseka, podignuta kao spomen kosturnica palim borcima u ratovima za oslobođenje od Turaka 1876-1877. godine i u ratovima od 1912-1918.

Na ovom mestu već je postojala jedna manja crkva, pokazuju arhivski podaci. Zbog dotrajalosti ona je 1987. godine porušena do temelja, na kojima je podignut novi hram od čvrstog materijala.

Na dvadesetak metara istočno od stare crkvice nalazi se velika spomen kapela manastira Sveti Jovan.

Prema rečima Radmile Vlatković, istoričarke umetnosti, na osnovu postojeće dokumentacije o izgradnji crkve zna se da je prikupljanje dobrovoljnih priloga za izgradnju počelo 1902. godine. Završetak izgradnje crkve je na osnovu ugovora predviđen za 15. avgust 1909. godine.

Crkva Sv. Jovana Glavoseka nalazi se na mestu zvanom „Rakovica“. To je jednobrodna građevina sa osnovom upisanog grčkog krsta. Oltarska apsida je iznutra polukružna, a spolja trostrana. Kube se nalazi iznad centralnog dela naosa. Njegov tambur je iznutra kružan, spolja osmostran.

Građena je od lomljenog kamena i cigle. Spolja je omalterisana a unutrašnjost je bez fresko slikarstva. Naos crkve ima dve bočne bifore a u oltarskom prostoru nalaze se tri prozorska otvora. U preseku jednakih krakova krsta a iznad tambura, nalazi se kupola čija je unutrašnjost oslikana plavom bojom i razbacanim zvezdama zelene boje.

Sa zapadne strane crkve, iznad ulaznih drvenih vrata, nalazi se rozeta od kamena u obliku šestokrake zvezede. Unutrašnji sokl crkve je okrečen plavom i smeđom bojom. Sa leve strane od ulaza nalazi se ploča sa natpisom.

Ikonostas crkve zahvata širinu oltarskog prostora. Urađen je u drvetu, sa ikonama na drvenoj podlozi. Na osnovu zapisa vidi se da je ikonostas rađen znatno kasnije po izgradnji crkve. Episkop niški dr Jovan osvetio je kapelu svetog Jovana u ataru sela Krupac 11. septembra 1935. godine.

Prema navodima historičara Davora Lazarevića, nakon Prvog svetskog rata hram je pretvoren u manastir. Prvo sestrinstvo su činile ruske monahinje koje su održavale manastir sve do 1948-49. godine, kada su tadašnje vlasti stavile tačku na manastirski život.

Tada je manastir zapusteo i zbog neodržavanja su propali crkva i konak. Manastirski kompleks je dodatno oštećen i tokom NATO bombardovanja 1999. godine pa je nakon toga bilo potrebno uraditi sveukupnu rekonstrukciju.

Prema rečima monahinje Nadežde, koja boravi u manastiru od 2013. godine, zahvaljujući Snežani Petrović Antonio, poreklom iz Pirota, koja je u to vreme živela u Italiji, pokrenuta je temeljna rekonstrukcija manastira i konaka.

Kao predsednica Kola srpskih sestara u Trstu ova preduzimljiva žena je obezbedila skoro sva potrebna sredstva za obnovu hrama i izgradnju potpuno novog konaka. Obimni radovi

su završeni 11. septembra 2000. godine kada je objekte osveštao tadašnji Patrijarh srpski gospodin Pavle.

Svake nedelje i o velikim praznicima u manastiru se održava Sveta Liturgija, a s obzirom na to da u njemu živi samo monahinja, dolaze sveštenici iz gradskih parohija.

Manastir Sveti Jovan posvećen je Usekovanju glave Svetog Jovana, koji se praznuje 11. septembra, a kako kaže monahinja Nadežda, naročito uoči slave dolaze u velikom broju meštani i verni narod celog namesništva, kada se ispred crkve posle večernje službe seče kolač.

Manastir Sv. Jovana Glavoseka proglašen je za kulturno dobro 1986. godine.

Milica Manić Despotović

Projekat "Nasleđe malog Jerusalima" je sufinansiran iz Budžeta Republike Srbije - Ministarstva kulture i informisanja. Stavovi izneti u podržanom medijskom projektu nužno ne izražavaju stavove organa koji je dodelio sredstva.